

اثر فرسودگی بر پارامترهای جوانه‌زنی بذور شنبلیله (*Trigonella foenum-graecum* L.) حاصل از مزارع کشت مخلوط با مرزه (*Satureja hortensis* L.)

سکینه عبدی

استادیار دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی اهر، دانشگاه تبریز

چکیده

با فرسودگی بذر، قدرت بذر اولین جزء از کیفیت بذر است که کاهش می‌یابد. با توجه به اهمیت کشت مخلوط در استفاده بهینه از منابع و افزایش عملکرد کمی و کیفی گیاهان دارویی، در این پژوهش پاسخ جوانه‌زنی بذرهای شنبلیله برداشت شده از مزرعه تیمار شده با الگوهای مختلف کشت مخلوط، بصورت فاکتوریل در قالب طرح کاملاً تصادفی با ۳ تکرار مورد بررسی قرار گرفت. تیمارهای آزمایشی شامل ۲ فاکتور فرسودگی در ۳ سطح (۰، ۲۴ و ۷۲ ساعت) و الگوهای کشت در ۶ سطح (الگوهای کشت ردیفی ۱+۱، ۱+۲، ۲+۲، ۱+۳، ۳+۱ (مرزه+ شنبلیله) و کشت خالص شنبلیله) بود. زوال بذور با استفاده از روش پیری تسریع شده و در دمای ۴۵ درجه سانتی‌گراد و رطوبت نسبی بالاتر از ۲۵ درصد انجام شد. اثر متقابل بین الگوهای مختلف کشت و فرسودگی بر شاخص‌های جوانه‌زنی در سطح احتمال یک درصد ($P \leq 0/01$) معنی‌دار بود. بیشترین مقدار درصد و سرعت جوانه‌زنی از بذور حاصل از الگوی کشت یک ردیف مرزه+ یک ردیف شنبلیله در حالت شاهد حاصل شد که با ۲۴ ساعت فرسودگی اختلاف معنی‌داری نداشت. طول ساقچه بذور حاصل از مزرعه با الگوی کشت یک ردیف مرزه+ یک ردیف شنبلیله (۹/۲۰۷ cm) بیشترین مقدار را داشت در حالی که بین طول ساقچه بذور حاصل از همین الگوی کشت در حالت ۲۴ ساعت فرسودگی و ۷۲ ساعت اختلاف معنی‌داری مشاهده نشد. کمترین طول ریشچه از بذور حاصل از کشت خالص شنبلیله و ۷۲ ساعت فرسودگی بدست آمد. بیشترین مقدار وزن تر و خشک گیاهچه از بذور حاصل از مزرعه با الگوی کشت مخلوط یک ردیف مرزه+ یک ردیف شنبلیله در حالت شاهد و بدون فرسودگی حاصل شد و با اعمال ۲۴ و ۷۲ ساعت شاخص‌های وزن تر و خشک گیاهچه کاهش یافت. الگوی کشت یک ردیف مرزه+ یک ردیف شنبلیله بیشترین مقدار شاخص‌های جوانه‌زنی را مخصوصاً در ۲۴ ساعت فرسودگی به خود اختصاص داد.

واژگان کلیدی: الگوهای کشت مخلوط، پیری تسریع شده، درصد جوانه‌زنی، شنبلیله.